

Šiame numery

Ar tik ne velniui užrašome sielą.
Gyvoji gamta M. K. Čiurlionio tapyboje.

Rusų pagrindžio poetai.

Mąstymai apie lietuviškumo parodas.

Putvinkio gyvenimas ir raštai.

Kultūrinė kronika.

Spygliai ir dygliai.

M. K. Čiurlionio gimimo šimtmečiui

GYVOJI GAMTA ČIURLIONIO TAPYBOJE

K. ZOROMSKIS

Neseniai Vilniuje išleistas dar vienas M. K. Čiurlionio tapybinių kūrybos aplankas, visais atžvilgiais atkreipęs meno mylėtojų dėmesį. Čia sutalpinta tikroji tapyba, kurios daug kas dar visai nebuvo matę. Tai "Žiema", "Pavasaris" ir "Vasara". Trys ciklai. Mano išmanymu, čia labai geras aplankas, nes jame randami darbai labai tikrai nusako M. K. Čiurlionio tapybinius sugebėjimus. Tai M. K. Čiurlionio tiesioginis kontaktas su gamta: jo tėviškės — Druskininkų apylinkės — gamta. Taip, kaip jis ją matė, mylėjo ir suprato. "De lo que es y de lo que pueda ser", — pasakytų žinomas ispanų meno kritikas Ramon Faraldo. "Tai, kaip yra, ir tai, kaip galėtų būti". Kaip tik čia M. K. Čiurlionis ir turi kuo mažiausiai to netapybinio šnekėjimo, kuris daugeliu atvejų taip nesąmoningai trukdo tikrai tapybai. Jau vien todėl, šiuose cikluose, kaip tapytojas, Čiurlionis yra tikresnis. Jeigu "Žiemos" ciklas savo abstraktumais gal dar šiek tiek artimesnis jo ankstyvųjų metų simbolinėms kompozicijoms, tai "Pavasario" (ypač) ir "Vasaros" ciklai, kur kas labiau priartėja prie matomos gamtos, lyg būtų tiesiogiai iš jos paimti. Gal vien todėl "Pavasario" ciklo Čiurlionis dar ir nedrįsta vadinti "Sonata", nors ciklas, kaip ir jo "sonatos", susideda iš keturių paveikslų.

"Žiemos" ciklo antrajame paveiksle M. K. Čiurlionis taip supaprastina gamtą, kad tepaima jos beveik mikroskopinę dalį: porą mažyčių krūmokšnių, kurie, lyg sniego rankomis, beveik uždengia anapus jų užslusią upę. Šiuom žiemos paveikslu jis gal labiausiai priartėja prie abstrakto (ekspresionistinio), nors, kaip

jau keletą kartų esu minėjęs, tikruju abstraktistui jis niekada nebuvo: nuo daikto Čiurlionis niekada nebuvo pasitraukęs. Trečiasis paveikslas taip pat netoli nuo abstraktinės minties, nors sniego, o tuo pačiu ir ekspresionistinės išraiškos, čia mažiau. Paveiksle beveik ištisai ledas. Tai ant užslusios upės (tikriausiai Nemuno) čiuožykla. Bent taip galima manyti. Geroką paveikslą dalį užima didžiulė tvora. Už tos tvoros, viršutiniam trečdalyje, tolimesniame plane, iš kairės į dešinę ir ratu vėl į kairę čiuožia žmonės: aiškiai matyti žmogiški siluetai. Pilkai melsvam ledo tone kompozicinė konstrukcija išbalansuota ir labai stipri. Taipgi išlaikyta ir spalvinė jos vienuma. Pirmojo plano didžiulė tvora melsvesnė ir trupučiuką šviesesnė negu šiaurės tvoros ir tolimesnis ledas. Nuo ritmoingai apšarmojusios, gal apsnigtos, tvoros viršūnės lyg penkiais plačiais pirštais tas pats baltumas įspūdingai krenta žemyn. Lyg triūbuotų mažo tos čiuožyklos orkestro triūbomis, kurio paveiksle nesimato. Tai jis tos muzikos ritmu stumdo čiuožėjus. O realiojo žiemos gyvenimo atstovai yra tie trys mažyčiai belapiai medeliai, lyg nuo labai šalto žiemos vėjo prisiglaudę tvoros užuovėjoje.

Ketvirtame paveiksle, lyg nuo kvapą užimančio šalčio, neišpaskaitytą tylą ir ramybę. O žiemos naktys nuo baltumo būna šviesios. Atrodo, jog viskas sustingę ir apmirę be garso. Gal tik nematoma tvora kartais supykši. Šviesiai pilkame tone, per dangų ir per žemę tik du apšarmoję, vienišai, jauni, belapiai medeliai, ištišę kaip sukauptas skausmas. Dangų nuo žemės atskiria, lyg to-

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Is "Pavasario" ciklo (Nr. 10)

Kertinė paraštė

AR TIK NE VELNIUI UŽRAŠOME SIELĄ

Klausimas iš karto skaitytojui, tur būt, atrodys makabriškas, kone siurrealistinis, tik jau neliečias mūsų čionykščio realaus gyvenimo. O vis dėlto, o vis dėlto... Net ir tuo atveju, kai šventėme Vasario 16-tąją. Vienur kitur (ir tai dar gyviausiose lietuvių kolonijose) jau negalėjome sueti į vieną ir bendrą visų susikaupimo šventę. Jau reikėjo arba dviejų toje pačioje vietoje neva bendrinių minėjimų, arba jie buvo rengiami tik savo vardu, kitų organizuotųjų visai nepaisant, nematant ir nebendant sujungti pastangų draugėn. Ir žinoma, išsklaidė visur giedojime, "vienybė težydi", net nerausdami. O tai ir liudija, kad kažkur savo sieloje ir broliškoje etikoje taip atbuko, jog draskymasis savo tarpe dėl paties draskymosi jau baigia visus išsemti. Viskas eikvojama vien tik savitarpio puolimui ir apsigimimui, nepalikant jėgų tikrųjų savo uždavinių sritims.

Kitas čia ims ir paklaus: bet kodėl šį kartą pradėta su velniui užrašyti, siela? Taigi dėl to, kad tema svarstant, kažkaip nejučiomis prisiminė Maironio baladė "Čičinskas". Toptelejo ir ta baisi analogija tarp anų senovės laikų ir tarp mūsų dabarties. Tik su tokiu gal skirtumu, kad anų laikų Lietuvos nelaimėse atsirado vos vienas Čičinskas, gi šandien juos suskaičiuot jau reikėtų gana aukštos matematikos. Todėl ir baugiai šurpu, kada jau ne vien praeitį atliepia Maironis, rašydamas:

Ginti žustančios tėvynės
Nuo Kazokų ir Maskvos
Stoję sūnūs. Vien negynę
Tik Čičinskas Lietuvos.
Liaudos išrinktais balsais
Seime riejos su visais...

Nepermaldomas kitų
Dėl sumanymų aukštų
Veto velniškai užriko.

Tarp žmonių tačiau plačiai
Eina gandas, kad stačiai
Velniui bus užrašę sielą.

Tas velniškas šandieninis veto yra ne kas kita, o Maironio baladėje suminėtas "riejimas su visais" ir ta nepakanta kito kaimyno lietuviu, kuris, anot Vinco Kudirkos, nešioja skirtingų dryžių kelnės negu aš pats.

Laiką ir paskutines jėgas išeikvoję tuščiajam draskymuisi, kam kitam jau neturėdami kvapo, mes netiesiogiai ir šaukiame veto tiek dainų šventei, tiek Valančiaus ar Čiurlionio šimtmečių paminėjimui bei aplamai mūsų visų sričių lygio kilstelėjimui aukštyn.

Esame atsidūrę tokioje situacijoje, jog "geroje draugijoje" užsiminti apie, sakysim, dainų šventę būtų tikras netaktas, lyg reikalavimas negalimo, lyg svajojimas, to, ko niekada nėra buvę. Mūsų nusikamavimas kitur šaukia čia nepermaldujamą veto.

Siemet Valančių ir Čiurlionių, rodos, galėtume turėti prieš akis: iš vieno pasimokyti organizacinio ir realaus darbo, iš antro — kūrybinio, pionieriško polėkio. Bet ar daug kur jėdų buvo bent žodžių prisiminti jų jubiliejinių metų Vasario 16-tos minėjimus. Mūsų trumparegiškumas čia už mus pasakė veto. Dienos ir mėnesiniai bėga, o kiek yra lietuvių kolonijų, kur kas nors bendrinio pločių būtų daroma šiuos mūsų tautos du milžinus deramai pabrėžti viešomis visų akademijomis, leidiniais, koncertais, inscenizavimais? Tarpusavio kovose ir po jų poilsiniame apsnūdime išsikerėjusi tuštuma šaukia pratisai ir tingiai vee-toool.

Ir pabaigai mintis vėl grįžta į tuos pirmojo Čičinsko laikus, kada mūsų išsipusčiusi bajorija riejosi ir kapojosi vien tik laiką gaisinančios seimuos, nieko padorus neatlikdama, kai jau net trys graboriai sutartinai šypojoji ir laukė pabaigos. Tad ir ima baimė, kad tas paskutinis anos tragedijos veiksmas nebūtų dabar tiksliai pakartotas išviejioj ir kad ateities rašytojų rašomos apie mus baladės nebūtų panašios į Maironio "Čičinską".

k. brd. M. K. Čiurlionis

Is "Žiemos" ciklo (Nr. 8)

limomės šviesomis sutūkinėjęs, vos įžiūrimas, tolimas, siaurutis horizontas. Tai galėtų būti speigės vos matoma kita Nemuno pusė. O gal tas siauras, šviesomis sutūkinėjęs horizonto rėželis ir yra jo paties Druskininkai, pasižūrėjus iš anapus Nemuno?

Ties kairiojo medelio viršūne, kaip ant Kalėdų eglutės, nukritusi iš dangaus, vienintelė gerojo likimo viltis — didelė, šviesi žvaigždė. Vienut vienut! O gal taip šalta, kad kitų nei nebematų? Ogi ir pati ji lyg prisilusi prie to medelio viršūnės. Net nemano kryptelėti ir kurį nors šoną. Ji lyg globoja tą medelį. O gal bijo suardyti šią visišką ramybę, šį nepaprastą tylos balansą. Visam tam atsverti ant dešiniojo medelio viršūnės ir dešinę pusę nulinkęs vienintelis, dar pasilikęs rudenio lapas, lyg buvusio gyvenimo atgarsis. Jis taipgi didelis. Kaip ir žvaigždė. Gal tai turėtų reikšti dviejų priešingų jėgų tylią, bet žutbūtinę kovą.

Seštame ir septintame paveikslė kietai sumigę, sunkiai apsnigti miškeliai: šeštame — pušų, septintame — eglių, lyg būtų praradę viltį pabusti ir prisikelti: jų liemenys ir šakos apklotos sunkiais ir storais sniego lopais. Kur ne-kur gana ritmoingai šakų pažastėliuose, lyg kvapai įkvėpti, prasivėrę kiaurumėliai. Viskas pilka. Jokios šiltesnės spalvinės dėmelės,

lyg būtų prarasta paskutinė viltis.

Bet taip nėra! Tai tų pažastėlių properšose slaptai viltis. Ji vertikalais ritmais, septintame paveiksle, vis aukštyn, diminunduod, kažkur sprunka. Lyg pro visą apačią to pilkumo. Tie ritmai skamba kaip pritildyti smuikai simfoniniam orkestrui — "pianissimo"...

Ir, va, aštuntame paveiksle ta viltis prasiveržia triumfuojančiais ritmais į naują gyvenimą. Ji sudraskė jau žiemos ledą į plytas ir plyteles ir plukdo molinam, šviesiai rožiniame pavasario vandenyje. Tai didelė upė — Nemunu plaukia žiema. Jo viduryje penki dideli ledo gabalai, ant kurių spindi penkios didelės džiaugsmo žvaigždės: "allegro scherzando con molto".

Tai nepaprastai įdomi ir geros konstrukcijos kompozicija, kur atitinkamomis ritminėmis grupėmis visame to vandens plote išdėstyti stambieji ledo gabalai, o jiems skersinėmis priešpriešomis mažieji. Balansavimas toks geras, kad iš pirmo pažvelgimo net nematai tų didelių arba mažų ledo gabalų, o tik džiaugiesitų ketvirtinųjų dėmių ir dėmelių žaidimu. Tai dar kartą patvirtina M. K. Čiurlionio nepaprastą pojūtį, o gal ir tiesioginį kompozavimo supratimą. Pirmasis šio ciklo paveikslas,

manys, per menkas visam šiam idomiam ciklui, o pridėtinis — devintasis manęs neįtikina, kad ir jis prie kitų derėtų. Jis čia nepritampa nei turiniu, nei formu. Jeigu M. K. Čiurlionis rodydavo tik aštuonis, gal jų ir užtektų?

"Pavasario" ciklas — keturi paveikslai. O gal tai jau Sonata? Kodėl keturi? Gal nebuvo pavadinta Sonata tik todėl, kad per daug natūralistinio pobūdžio? Tai galėtų būti gamtovaizdis, paimti tiesiogiai iš kaimyninės apylinkos? Nebijojau manyti, kad tai galėtų būti minties įžanga į sonatas. Net drįstu duoti šioms keturiems paveikslams vardus: "Allegro apasionato", "Allegro ma troppo"; "Andante cantabile". "Finale con largo".

"Allegro apasionato". Sniegai kūliais eina pražūtin. Iš po jų jau gaivalingai išsiveržia drėgmė permirkusi žeme, net jauti — tuojau pat prasivėrę gyvybė. Jos dar nėra, bet jau matyti tos gyvybės pirmieji pradai. Tai oranžinė spalva sušilę du medeliai ir šiltėjanti toluma.

Tų medelių vidury ir tvoros varteliai jau atdari. Į melyną upę ir tą šiltėjančią tolumą.

Ta toluma kitapus upės. Taip, tai Nemuno pietinis krantas: Liškiavos pusė, ties Druskininkais;

(Nukeita 2 pus.)

GYVOJI GAMTA ČIURLIONIO TAPYBOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

paupio miškai, o horizonte Lietuvos kalvos.

Ogi dangus ten irgi jau išilęs gelsvumu. Lyg sakyti, kad Nemuno pietinis krantas greičiau susyla, negu šiaurinis. Taip, tur būt, nėra: tai tik M. K. Čiurlionio romantiškoji fantazija apie tolimą ir gražesni pasaulį — kitą krantą... Kaip spalviniai, taip ir linijiniai šio kompozicija yra stiprios konstrukcijos, ypač gero balanso, kur vertikalinės ir horizontalinės didelės skonių pajavrintos ir kreivės ritmingai sutvarkytos.

„Allegro ma troppo“ ritmizomis, sakyti, Bacho fugomis nuraibuliuoja visų dangumi vis diminuendo iki pat horizonto, kuris net nebeatomas paveikslas, o paliekamas kažkur žemiau už paveikslą. Tai galėtų būti džiaugsmo aidas, nunešas kažkur, ribegirdimas, arba to džiaugsmo tiek daug, kad žmogus nebežina, ar dar jį girdi, ar jau ne? Bet ši fuginė liūliavimą perplešia kažkokis nemalonumas. Tai kietų spalvų ir linijų varpinės motyvas.

Kas tai?! Muzikai tipingas motyvas? Filosofijai reikėtų kietos kovos variantą naujam gyvenimui. Bet... Ar tai tinka tapybai?

Aš labai noriu girti M. K. Čiurlionį už jo dangu, gal ir medelių dvi šakelės abipus varpinės, bet... Varpinė pati šitai kompozicijai per daug gremėzdžiška, nuplautą. Prileiskim, kad čia dailininkas norėjo įvesti kontrastą ir sukelti priešingą jausmą.

Ziemos užmačios žlugo. Jau ateina naujas gyvenimas — šakelių pumpurėliai pritvinke, tuojau išsprogs jų lapai.

Ogi, va, jau ir „Andante cantabile“. Jau pumpurai ant jauno riedžio, pačiam vidury paveikslas sužaliavo mažais, šviesiais lapeliais, o priekyje pražydo trys pirnės baltos gėlės. Patvinusio Nemuno vandenys kaskadomis veržiasi, kunkuliuoja ir verpetai sukasi per Punių rėvas. Trys kriokliai kaip baltos dvasios išskėtė mažas rankas ir nusilenkė į tolimas, o su jais kartu, lyg tamsiais rūbais vienuoliai, masyviai suklupę rėvų akmenys. Tai padėkos malda pergalai.

Kompozicija savo struktūra vėl beveik be priekasčių.

„Finale con largo“. Jau pievos sužaliavo žolėmis, suplasnojo drūgiai. Labai vėliai apsiplėję ūgiai kepurėta pušis, virš kurios aukščiausios kepurės tiesiai spinduliuoja pulsuojančią gyvybę. Ji atakuoja ne tik pušies viršūnę, bet ir visą gamtą išskėsto-

mis rankomis. Naujas gyvenimas jau sulapojo, jau pražydo ir medžiūse, ir pievoje. Rodos, skamba prisikėlimo himnas — Aleliu-fa!

Vasaros ciklas iš šešių paveikslų ir kelių pridėtinų. Gerai, kad V. Landsbergis aplanko tekstą paaiškina, jog tie „pridėtiniai“ buvo čia priglauti todėl, kad iki šiol jie niekur kitur nėra buvę priskirti. Negi tai buvo pakankama priežastis pridėti juos prie „Vasaros“ ciklo?

Manysčiau, gal geriau būtų buvę ir palikti juos niekur neprikurtus. Mat, nuo jų, labai geras „Vasaros“ ciklas nepagereja, o tik nukentė. Neišlaiko vieno do stiprumo nei savo išraiška, nei išbaigtumu. Ypač tie, pavadininti „Gėlėmis“. Net „Tiltelis“ savo dvasia skiriasi nuo viso ciklo, nors labai geras ir labai išbaigtas.

Patį „Vasaros“ ciklas mane labai žavi savo tiesioginiais kom-taktais su gamta, taipgi savo rit-mais, spalvomis ir teptuko įvai-rumu. Paveikslai, aplanke, sunu-meruoti numeriais 14, 16, 18, 20 ir 23, yra rimti tapybiniai pa-vyzdžiai, rodą didelį dailininko talentą. Čia pajėgumas suprasti ir išsakyti gamtos dvasią yra la-bai įkvėpto tobulumo. Ypač iš-skirtinas numeris dvidešimtas! Tai brangus paveikslas, brangus banguotu linijų ritmais ir spal-vinės žalmos turtingais tolimu ir artimų planų išdėstymais. Jis kelia tikrą estetinį džiaugsmą. Jis labai aiškiai nusako dailininko genialią prigimtį ir savo tapybi-nio uždavinio visišką supratimą.

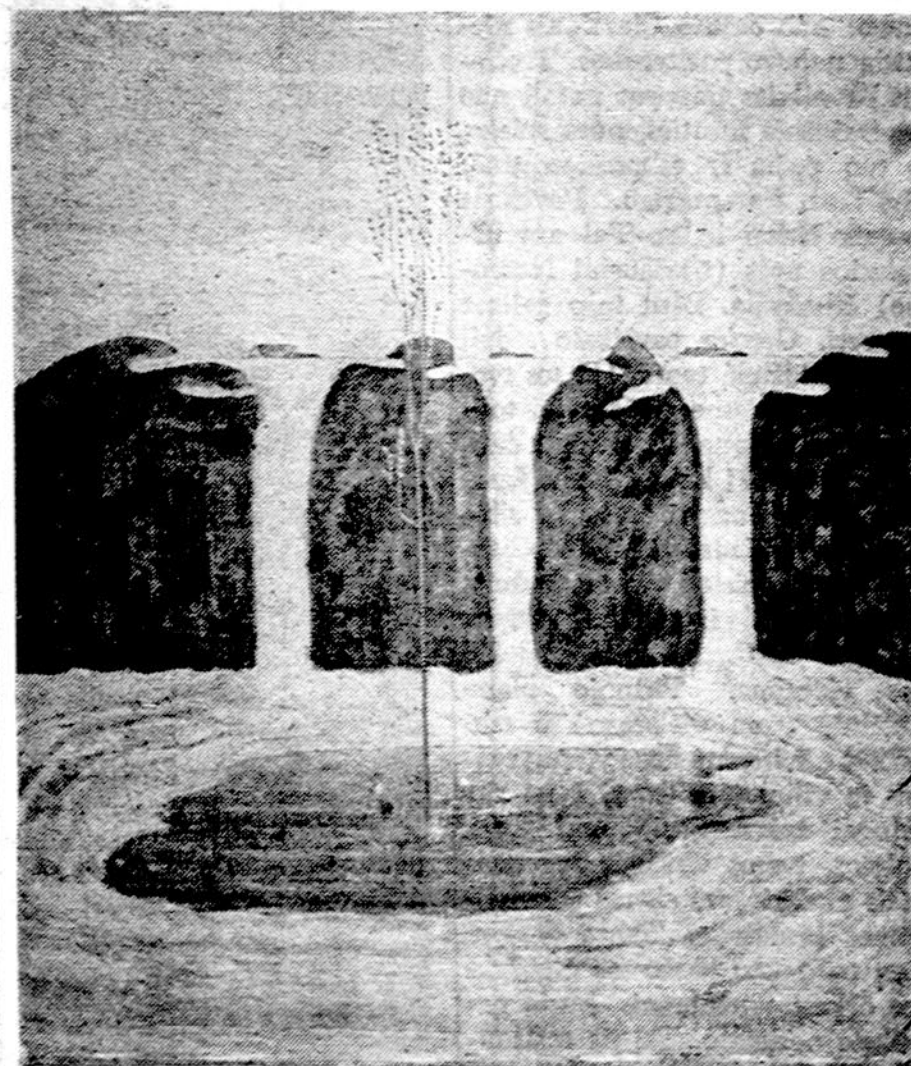
Aišku, Pierre, Bonnard arba Paul Cezanne galėtų padaryti čia ir vieną mažą priekasčių, gal net šyptelėtų dėl vieno mažo tapybi-nio naivumo. Tai pačioje to gra-žaus paveikslas apačioje, prie pat krašto, nei iš šio, nei iš to realis-tiškai nutapytų gėlyčių. Nei stis-tininiai, nei techniški jos tam geram paveikslui nieko nepride-da, o tik kenkia. Bet kai Bon-nard arba Cezanne pasakytume, kad M. K. Čiurlionis tą paveikslą nutapė tik trečiuose savo tapy-bos metuose, jėdu nustebtų ir la-bai jį girtų, nes jie patys nei tre-čiuose, nei ketvirtuose savo tapy-bos metuose tiek dar toli gražu nebuvo pasiekę.

Tikriausiai čia M. K. Čiurlio-nis norėjo pabrėžti ir parodyti skirtingų planų nuotolius. Bet to ir neberekėjo, jie labai gražiai parodyti vis žemyn ir artyn ei-nančiomis medžių ir kauburiukų kaskadėmis. Tokia detalė, kad ir maža, dar rodo nesusipėjimą tapybiškai subręsti arba penu-maldomą norą tapyboje pasako-ti netapybines pasakas. Tai vie-

M. K. Čiurlionis

Iš „Pavasario“ ciklo (Nr. 11)

M. K. Čiurlionis

Iš „Pavasario“ ciklo (Nr. 12)

na iš tipingiausių nelaimių visoje M. K. Čiurlionio neilgų metų kūryboje.

Numeris 18 taip pat turi įdomų užmačią: vertikalus, per visą puslapį nuo viršaus žemyn išsitiesęs pušaičių liekni liemenys gana įdomiai ir vykusiai sukryžiuoti su horizontaliais ritmais, žemyn banguojančiais, lengvučiais debesimis, kurie, kaip ir „Pavasario“ ciklo „Varpinės“, danguje nusitiesia, vis mažėdami, už horizonto. Deja, žemiau ho-

rizonto, apatiniam penktadalyje, žemės rėželiai, o dar arčiau kairėje maža trobelė savo atlikimu jau nebeatitinka viso užmačios, nes vėl per daug surealis-tinta, nebenturi to gražaus pote-pio lengvumo kaip visa viršutinė paveikslas dalis. Šiuo būdu pa-veikslas vėl praranda techniška-jį, o tuo pačiu ir estetinį vienu-mą.

Sešioliktasis ir keturioliktasis paveikslai to vienumo turi nepa-lyginamai daugiau, tikrai tiek,

kiek reikia. Ta pačia prasme ir „Tiltelis“ yra visiškai ir be prie-kasčių išbaigtas.

Prie šio ciklo pridėti, jeigu aš teisingai supratau, keli „gėlių“ priedai nesiderina prie ciklo stip-rumo. Todėl turiu pagrindo abe-joti, ar šios „gėlės“ priklauso tam pačiam „Vasaros“ ciklui? Galėtų būti tik šiaip sau gėlių etiudai, be didesnio išgyvenimo, be gilesnės minties, kažkas panašaus į greitus škius.

Galima dar būtų manyti, kad „Vasaros“ ciklas yra nebaigtas. Bet jeigu ir nėra „Vasaros“ ciklo to baigiamąjo užmojo, tai vis tiek jis vien su esamais šešiais paveikslais yra pilnesnis ir kur kas įdomesnis be visų minėtų pridėtinų. Tie priedai jį tik sumažina ir su-menkina. Gi iš tų tikrųjų šešių, kiekvienas atskirai ir drauge visi kartu yra labai įdomūs ir turtingi spalvomis, linijomis ir techni-ka.

Viską sumuojant, norėsi Vil-niui ir „Vagos“ leidykiai pasa-kyti ačiū už išleidimą tokio gero aplanko. Šis aplankas, kiek jis rodo M. K. Čiurlionį, kaip tapyto-ją, bene bus tarp gerųjų, jeigu ne pats geriausias. Jis čia labai tikrai nusako M. K. Čiurlionį kaip ta-pytoją, nes parodo M. K. Čiur-lionio tapytojo didelę nuovoką ir retą sugebėjimą. Tik dar kartą tenka apgailestauti tokį trumpą Čiurlionio darbo laiką, kuris ne-leido tapytojo genijui pasakyti iš-baigtą ir galutinį žodį. Šiame ap-lanke parodytos tiesioginės ar pu-siaus tiesioginės gamtos studijos gal daugiausia pasako apie šio nepaprasto dailininko autentiškumą ir jo polėkio tikrumą.

Man jo „Žiema“, „Pavasaris“ ir „Vasara“ yra kur kas reikš-mingesni, negu „Pasaulio su-tvėrimas“ arba „Zodiako žen-k-lai“.

Iš jo gamtos studijų lig šiol mums gal daugiausia buvo ži-nomas vien „Raigardo“ triptikas. Išleidimas dabar šitų trijų ciklų aplanko yra labai didelis įnašas į M. K. Čiurlionio pilnesnį paži-nimą ir tinkamą jo reprezentavi-mą. Jeigu „Sonatose“ ir „Pasa-kose“ aš mačiau M. K. Čiurlionį kaip siurrealistą, gal būt, net ofi-cialaus siurrealizmo pirmtaką, tai jo „Žiemoje“, „Pavasaryje“ ir „Vasaroje“ aš jį pamaciau kaip didelės intencijos, didelio tapybi-nio polėkio ir labai talentingą ta-pytoją.

Jis nekaltas dėl čia suminėtu pastabų, nes jam tebuvo skirtas labai trumpas laikas. Į tai turė-tume atkreipti ypatingą dėmesį ir visur tai pabrėžti.

LIETUVOJE 1974 M. IŠLEIS-TOS 25 POEZIJOS KNYGOS

Okupuotoje Lietuvoje poezijos skaitytojų yra ne kiek nemažiau negu kitų žanrų mėgėjų. Ir geresnės poezijos knygos ten išperka-mos lygiai kaip ir geresnioji be-letristika. Tada, žinoma, per me-tus jų ir išleidžiama gana daug. Praėjusiais metais pasirodė net 25 poezijos rinkiniai. Tiesa, dėl jų kokybės kritikai per daug ne-džiūga. Kokybine prasme tai nebuvo išskirtiniai metai. Iš naujųjų 1974 metų poezijos kny-gų tenkščių recenzentų labiau-siai yra giriamas M. Martinaičio naujas rinkinys „Akių tamsos, širdies šviesos“. Apie šią knygą Viktorija Daujotytė „Literatūroje ir mene“ š.m. vasario 15 d., be kita ko, taip atsiliepia:

„Susidaro savita M. Martinaičio poezijos atmosfera, kur net neištartas žodis turi reikšmę. Asketiško žodžio fone kilnios, di-delės savokos ryškiai išsiskiria ir išlieka švarios, nenuvalkotos. Tuo švarumu jos ir veiksmingos (eil. „Tėvynei“). Dabartinė M.

Martinaičio poetinė kūryba lyg ir skyla į dvi šakas. Vieni eilėraš-čiai labiau remiasi lietuvių poe-zijoje seniai išbandyta lyrine sa-viraška, tikrai jo eilėse labai san-tūria, asketiška, išgryninta. Kita poezijos šaka naudojasi liaudies kūrybos, visų pirma pasakojamo-sios, patirtimi. Pasaka, jos mas-tymo specifika, savitas laiko, erdvės, netgi gyvenimo ir mirties modeliavimas leidžia poetui lyg šiaip sau, lyg pasislėpus už tam tikro personažo (iš čia ir siuže-tiškumo elementai), pasakyti la-bai svarbius dalykus, kuriuos tie-siogine deklaracija sunku būtų išreikšti. M. Martinaičio eilėraš-čių formos gana įvairios. Gali net nustebti, kai išgirsti, atrodo, vi-

sai kitokį poeto balsą. Užtat pa-junti tą pasaulio reikšmės be-galybę, su kuria kasdien grumia-si poezija, ieškodama žodžių, są-vokų jai aprėpti, nusakyti. Tos pastangos kartais truputį juokin-gos, „kukitiškai“ gaudžios, kaip mūsų pasakose, o kartais skau-džios ir dramatiškos. Šitas jaus-mų sudėtingumas ir prieštaringu-mas, matyt, ir lemia didelę jo poezijos įtaigą.

MIRE KOMPOZITORIUS

Vienas pirmiaujančių Italijos dabarties kompozitorių — Luigi Dallapiccola — mirė Florencijoje, sulaukęs 71 m. amžiaus. Yra sukūręs operų, choralių, instru-mentinės muzikos. Kompozicijo-se naudojo 12-kos tonų sistemą.

Tel. PR 8-3329

DR. ANNA BALIUNAS

AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR

GERKLĖS LIGOS

2858 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė Chirurgija

6440 So. Pulaski Road (Crawford

Medical Building) Tel. LU 5-6446

8007 W. 83 Pl., Justice, Ill. 599-0500.

Pirmą ligonius pagal susitarimą.

Jei neatliepia, skambinti 374-8912

DR. VL. BLAŽYS

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS

2801 West 63rd Street

Kampus 63-čios ir California

Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad.

6 iki 7:30 val. vakaro.

Seštad. nuo 2 iki 3:30 val.

Pagal susitarimą.

Ofiso telefon. 476-4042

Rezid. tel. WAlbrook 3-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 338-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet.

antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik

susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS

2709 West 51st Street

TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penk-

tad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

Specialybė — Nervų ir

Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6440 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-6270

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-

atsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefon. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKS A

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.

nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8

val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą.

DR. K. A. V. JUCAS

Tel. 763-3310 — 489-4441

ODOS LIGOS — CHIRURGIJA

Ofiso

2403 W. NORTH AVE.

4321 N. MILWAUKEE AVE.

Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad ir

šeštad. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS

VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE

9755 W. 143 Street

Orland Park, Ill. 60462

Valandos pagal susitarimą

Tel. 348-0887

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

Šeštadienis 12-2 val. p. p.

Seštadienis 12 iki 4 val. popiet

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir

penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8

val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p.

trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KEDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto

iki 1 val. popiet

Ofiso telefon. RE 7-1168

Rezid. telefon. 239-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 8-9801

DR. J. MEŠKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave., kampas)

Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt

Nuo 3 iki 7 val. p. p.

Tik susitarus

DR. ROMAS PETKUS

AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA

Ofiso:

111 N. WABASH AVE.

4200 N. CENTRAL AVE.

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS

(Kalba lietuviškai)

2628 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir

„contact lenses“.

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLĖS IR

PROSTATOS CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet

ir ketv. nuo 5-7 vakar.

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. RE 5-4410

Rezid. GR 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val.

iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak.

antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p.

ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir moterų ligos

Ofiso ir rez. 2652 W. 69th St.

Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir

penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8

v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu

laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-9198

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS

Rusų pagrindžio poetai

ARTEMY MICHAILOV

XX AMŽIAUS ŽMOGUS

Jei tu niekad nebuvai koncentracijos stovykloje,
Jei niekad nebuvai kankinamas,
Jei tavo geriausias draugas niekad tavęs neišdavė,
Ir jei tu niekad nerėpėjai iš lavonų krūvos,
Stebuklingai išsigelbėjai iš egzistencijos,
Jei tu nežinai reliatyvumo teorijos,
Ir neturi raumenų suramėjimo,
Jei tu negali motociklu lėkti 200 km. į valandą,
Jei kitų įsakomas niekad nenužudei mylimos mergaitės,
Jei niekad nepriklausė jokiai mafijai,
Jei nemoki pasidaryti tranzistorinio radijo,
Ir negali savimarsiškai su kitais šaukti "ura!"
Jei negali per dvi sekundes pasislėpti nuo atominio sprogo,
Jei negali rengtis maisto kainai,
Jei negali penkiese gyventi penkių kvadratinė metrų
kambarėly,

Ir netgi nežaidi krepšinio, —
Tu esi XX amžiaus žmogus!

SERGEJ ČUDAKOV

KAI JIE SUŠUNKA

Kai jie sušunka
"Žmogus už borto!"
Okeaninis laivas, didelis kaip namas,
Staiga sustoja.
Ir žmogus
virvėmis sužvejojamas.
Bet kai
žmogaus siela už borto,
Kai ji springsta
siaubu
ir neviltimi,
Tada netgi jo paties namai
Nesustoja,
bet plaukia tolyn.

M. MERTSALOV

ŽODŽIAI, ŽODŽIAI

Žodžiai, žodžiai — puiki ir bevėdė suma,
Pagal pilietinio uolumo reikalavimus nukalta.
Man tie žodžiai nebekelia baimės.
Aš irgi brangiai sumokėjau už juos.
Žodžiai, žodžiai — kur yra tų žodžių pavyzdys?
Iš kur mano teisė rašyti eilėraščius ir tiesą?
Už juos žmonės kentėjo kankinimus ir mirtį.
Už juos,
Už saują skambančių žodžių,
Už kokią bruožą, kokią atspalvį, kokią nuojautą
Žmonėms gyvenimas buvo sudaužytas į šukes,
Kalėjimuose ir celėse išdžiovintos jų širdys.
Žodžiai, žodžiai — spoksą ir žiaurūs
Lubiankos pamiurę sargai.
Man tie žodžiai nebekelia baimės.
Aš irgi brangiai sumokėjau už juos.

A. ONIEZSKAJA

MASKVOS AUKSAS

Aukštinės badymo kameros
Juodam, tolimam pragare.
Aukštinės mintys grandinėse.
Aukštiniai žmonės kalėjime.
Turtai visur: aukštinė duona.
Aukštiniai vėliavų galionai.
Ir aukso karvidėse
Aukštinis garbės sąrašas
Tų, kurie šlovino
Miestą, kraštą ir pasaulį.
Tarp jų — išdidumu spindis
Stabas, auksu apkrautas,
Vėliausias, skaisčiausias vardas,
Liaudies draugas, barstas
Aukso dovanas pasotinti
Kvailių šypsenom.
Aukštinis penkerių metų planas.
Ir netgi dantų nudėvėtos karūnėlės —
Visa miela
Ant kaulų pastatytoje mano tėvynėje.

M. MERTSALOV

PASAULIO TAUTOS

Afrikos žmonės yra juodi žmonės.
Jie sako: jum reikia juodos laimės.
Azijos žmonės yra geltoni žmonės.
Jie žino: geresnė laimė yra geltona.
Amerikos žmonės yra balti žmonės.
Jie galvoja: tegali būti tik balta laimė.
Rusijos žmonės yra rusai.
Jie yra tylūs. Tokia yra Rusijos laimė.

Sventas Jurgis

XIV šimtmečio rusiškoji ikona

VIKTOR GOLIJEVSKIS

AA... AA...

Žmogus mirė. Jį įdėjo į karstą. Jie norėjo
karstą nuleisti į duobę, bet niekur
negalėjo rasti virvės. Jie karstą nustūmė
į duobę. Numirėlis išsoko iš karsto,
atsisėdo ant jo, ir naiviai sušuko:
— Aa!.. Aaa!..

TRYŠ AKTORIAI

Vienas pasakė penkis žodžius:
"Šitie ponai yra buvę aptarnauti".
Antrasis tiesiai nudundėjo per visą pjusę
Trečiasis, minios scenoje, sušuko "ura!"
Pirmasis gavo dvidešimt rublių.
Antrajam buvo sumokėta apie tūkstantį.
Tuo gi tarpu trečiasis gavo tiek mažai,
Kad jis niekad daugiau nebesušuko "ura!"

ALEKSANDR TIMOFEEJEVSKI

ŽODIS

Žodis buvo sumenkintas kaip nudilinta moneta,
Bet dabar aš noriu jį vėl išaukštinti!
Nes, norint matyti metalo švytėjimą,
Gyvenimui atsidavimo per mažą.
Nuogas kaip tiesa žodis pirmas pamatė dieną:
Jis plasojo kaip karvelis padangėje,
Ir dėl jo žmonės badavo ir mirė.

Andrej Rublev (rusas, XIV-XV šimt.)

Sventosios Trejybės ikona

Ir jų širdies plakime jo perkūntą aldėjo,
Ligi jis pateko į žudiko rankas.
Vagis čia darbuosi su šarvuotu kumščiu ir botagu,
Perkeisdamas paties žodžio žymes ir ypatybes.
Jis smaigė prisidengęs gaubtu,
Slėpdamasis po purvo ir kraujo kauke.
Vagis melą išsiuntinėjo po visą pasaulį
Žodžiais, kurių prasmė buvo susukta ir iškreipta.
Vaidmainiai juos paskelbė leidiniais,
Kurie paplito daugelio milijonų tiražu.
Žodis buvo suniekintas turtuolių namuose,
Radijo programose, pilnose tuščio triukšmo,
Jis buvo graudenamai kartojamas
Darbo ir švenčių dienomis.
Žodis tapo riebus, pradėjo tinti,
Visus kankinti... ir krito.
Žodis buvo sumenkintas kaip nudilinta moneta.
Kas, jei ne mes,

turime vėl jį išaukštinti?

JURY GALANSKOV

ŽMOGAUS MANIFESTAS

1.
Vis dažniau ir dažniau nakties glūdimyje
staiga aš pravirksiu.
Juk netgi ne vienas sielos turty trupinėlis
jau nebegali būti perteiktas.
Jis jau niekam neberekalingas:
beieškodamas idioto,
taip išsikamuoja per dieną!
O žmonės, baigę darbus, traukia
ten, kur pinigai ir keksės.
Ir tegul
Per žmogaus griuvėnų
aš praeisiu, nepanašus, vienas —
kaip gabalas rubino,
žėris tarp ledėlių.
Dangau!
Aš noriu žėrėti.
Man leisk nakčia
ant juodo aksomo rūbo
sielos deimantus pažerti.

2.
Ministeriams, lyderiams, laikraščiams — netikėk!
Atsistokite, kniūpsčia gulintieji!
Matote — atominės mirties galvelės
Pasaulio akiduobių kapuose.
Stokitės!
Stokitės!
Stokitės!
O, raudonasis maišto kraujas!
Eikite ir sugriaukite
supuvusį valstybės kalėjimą!
Eikite per lavonų balių
išbadėjusiems žmonėms tempti
slyvos pavidalo juodų bombų
ant aikščių didžiulių padėklų.

3.
Kur yra jie,
tie, kurie privalo
patrankų gerklės užčiaupti,
šventu maišto peiliu
išpianti karo žaizdas?
Kur jie?
Kur jie?
O gal iš viso jų nėra
Štai — jų šešėliai sauja monetų
prikautyti prie staklių.

4.
Žmogus dinga.
Niekas kaip musė,
jis vos juda per knygy eilutes.
Išsisiu į aikštę
ir miestui į ausį
išsprausiu nusivylimą šauksmą...
O paskui, išsitraukęs revolverį,
stipriai jį prispausiu prie smilkinio...
Aš niekam neleisiu sutrypti
baltutėlės sielos skiautelės.
Žmonės!
Liaukitės, nereikia...
Liaukitės mane guosti.
Vis vien jūs pragare
nieko nebeliko, kuo galėčiau atsuti!
Sveikinkite Niekšybę ir Badą!
O aš, parbloktas ant žemės,
spiaunu į jūsų geležinį miestą,
purvo ir pinigų prikimštą.

5.
Dangau!
Nežinau, ką darau...
Jei aš turėčiau keršijantį peilį!
Matai, kažkas šliukšterėjo
juodą melą ant balto.
Matai,
kaip vakaro tamsa
gromuloja krauju dažytą vėlavą...
Ir gyvenimas baises kaip kalėjimas,
pastatytas ant kaulų.
Aš krentu!
Aš krentu!
Aš krentu!
Aš jus palieku nuplėkti.
Aš nesimaitinsiu dvėsena,
kaip kiti.
Aš nemažinsiu bado
nuo kapų nuskintais vaisiais.

Sovietų Sąjungos rašytojai ir poetai savo kūrybą turi derinti su komunistų partijos reikalavimais ir nurodymais ar rizikuoti užsitraukti bausmę: būti apjuodintais, teisiamais, siunčiamais į bepročių ligonines ir kacetų ar, geriausiu atveju, į tremtą.

Taip 1966 m. Siniavskis ir Daniel buvo nubauti 5 m. kacetų, J. Galanskov 1968 m. 2 m. kacetų, A. Ginzburg 1967 m. 5 m. kacetų. VI. Bukovsky 1967 m. 3 m. bepročių ligoninėje, Al. Dobrovolsky 2 m. kacetų, Jury Galanskov, žymiausias rusų pagrindžio poetas, dar neatlikęs pirmos bausmės, papildomai buvo nuteistas 7 m. kacetų, bet neatlaikęs nežmoniškių sunkių sąlygų, 1970 m. mirė. Poetas J. Brodskis, JAV žydų užtarimo dėka, galiausiai buvo išleistas ir dabar gyvena New Yorke, lygiai toks pats likimas ištiko ir Nobelio laureatą Al. Solženiciną.

Ir vis tiek, nepaisant tokios grėsmės, atsirado visas būrys jaunų poetų, sukilusių ne tik prieš komunizmo iškraipymus, bet ir prieš pačią komunistinę ideologiją ir net moderniąją visuomenę aplamai. Taip J. Galanskov (g. 1940 m.) savo "Žmogaus manifeste" šaukia sugriauti esamą santvarką.

Savaime aišku, tokių prieštarių kūryba negalėjo viešai pasirodyti. Jie turėjo griebtis pagrindžio leidinių, kurie 1955 m. pasirodė Maskvoje: "Figos lapas", "Mėlyna saga", "Erezijs". 1959 m. išėjo žurnalas "Sintaksė" (jo redaktorius A. Ginzburg buvo nubautas 2 m. kacetų), 1960 m. pasirodė "Bumerangas" (jo redaktorius V. Osipovas buvo pakartotinai suimtas), 1961 ir 1966 m. išėjo "Feniksas", jį sekė "Lempa", "Metu laikai" ir kiti. Visų jų tikslas buvo atgaivinti rusų literatūrą ir meną.

Cia spausdinamas kelių rusų pagrindžio poetų eilėraščių pluoštas. Iš pradžių tie eilėraščiai buvo pasirodę mūnėse žurnaluose, o iš jų pateko į Vakarų ir buvo perspausdinti įvairiuose rusų leidiniuose, o paskui išleisti atskira antologija. P. G.

Man nereikia jūsų duonos,
ašarom minkytos.
Aš krentu ir pakylu
pusiau kiedis,
pusiau miegas...
Ir jaučiu, kaip pražyta
žmogiškumas
manyje.

6.
Mes įpratę matyti,
kaip laisvalaikio
praeina gatvėmis
gyvenimo subiauroti veidai,
tokie kaip ir jūsų.
Ir staiga —
kaip griaustinio dundėjimas,
kaip Kristaus atėjimas į pasaulį —
sutryptas ir nukryžiuotas,
iškyla
žmogaus grožis.
Tai — aš,
bešaukščių ir tiesų ir į maištą,
nebeuorės daugiau tarnauti;
nutraukiu jūsų juodus saitus,
nuvyrus iš melų.
Tai — aš,
įstatymo sukaustytas,
skelbiu žmogaus manifestą!
Ir tegu ant mano kūno marmuro
varno snapas iškneibia kryžių!

Išvertė P. GAUCYS

Nakryžiuojamas

Rusiškoji ikona, piešta apie 1000 m.

Mąstymai apie lietuviškumo parodas

J. DAINAUSKAS

8. m. sausio mėn. 10-12 d. Chicagoje, Jaunimo centro apatinėje salėje, LB Brighton Parko apylinkės valdyba buvo surengusi, pasakytumėme, lietuviškumo sentimentų parodą. O tai buvo keliasdešimties asmenų, nebūtinai iš tos LB apylinkės, turimų nuosavų rinkinių parodymas. Tų rinkinių objektai daugiausia panašūs (pvz. gintaras, gintaro dirbiniai, medžio drožiniai, juostos, audiniai, tautiniai drabužiai ir pn.). Dalis tų eksponatų lietuvių ateivių iš kraštą atsivežta su savimi, ar seniai išemigruojant iš gimtojo krašto, ar pasitraukiant iš Lietuvos 1944 metais, dalis gi dabar iš artimųjų Lietuvoje gauti, ar patiemis išvejami besilaukiant okupuotame krašte ten įsigyti ir jį čia atgabenti. O dar viena dalis — tai pačių ateivių čia sukurti daiktai, simbolizuojantieji lietuviškumą, primenantieji gimtąjį kraštą Lietuvą, kurį Lietuvos kampaļ (pvz. vienoje pakelės kryžstulpio replikoje už stiklo langelio buvo matyti Skiemonių žemės žiupsnis).

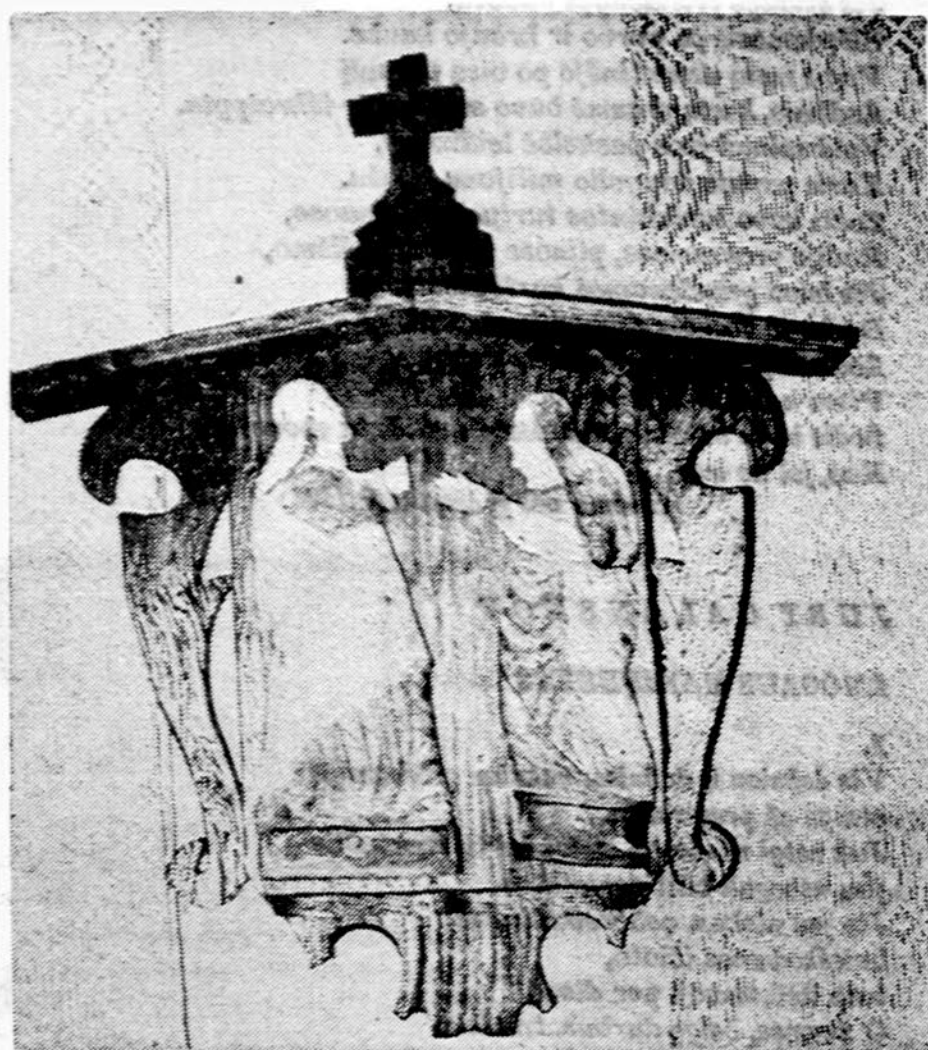
Eksponatų savininkams pirmu džiausia rūpėjo jų išstatytų rinkinių saugumas, užtat jokio dalykinio objektų sugrupavimo ar pasiskirstymo nebuvo. Kiekvienas savo rinkinį rodė vienoje vietoje.

Parodyta buvo tiek daug, kad vien tik tų eksponatų, dalykiškai juos išdėsius, pakaktų dar dviem ar net trim tokiom pat salėm užpildyti. Dabar gi, nors ir tiek daug ir net nepaprastai įdomių gražių eksponatų, negalėjo sudaryti reikiamo įspūdžio, o tuo labiau turėti informaciniai — pamokantį pobūdį, nes viskas ten suspausta, sugrūsta, sumaišyta, tarytum kokioje mugėje.

Vien tik parodoje parodyti gintaro dirbiniai, sutelkus juos visus vienon grupėn ir tinkamai išdėsius, būtų sudarę naują gintaro parodą, nemenkesnę už praeitą rudenį Jaunimo centre surengtąją. Tą patį galima pasakyti ir apie juostas, audinius, medžio drožinius, tautinius drabužius. Manekėnai, apdengti lietuvių moterų tautiniais drabužiais, buvo išmėtyti po visą salę. Maži rašteliai, prisegti prie manekėno juosmens, buvo sunkiai įskaitomi. Tuo tarpu visus tuos manekėnus į vieną darnią grupę sujungus, kur kas lengviau būtų pastebėti mūsų moterų tautinių drabužių, jų dalių panašumai ar skirtingumai. Tada, sakykime, net būtų buvę įmanu surengti žiūrovams konkursą: kuris rūbas dėvimas kapuose, kuris zanavykuose, kuris Klaipėdos krašte, o kuris Vilniaus krašte ir kokie būdingesni bruožai tų sričių rūbų.

Į klausimą, kuris gi eksponatas tame rinkinių parodyme buvo gražiausias, o tuo labiau, kuris jų buvo svarbiausias, — net patys rengėjai negalėjo atsakyti. Savo ruožtu, taip pat niekas negalėjo pasakyti, kuris tų rinkinių buvo gražiausias ar reikšmingiausias. Iš tikrųjų tai net nebūtų įmanu padaryti, nes į tą parodą buvo priimta viskas, ką tų rinkinių savininkai atnešė. Tuo irgi netenka stebėtis, nes toks viešas pasirodymas mūsų tarpe turimų "lietuviškumo sentimentų" rinkinių buvo pirmas.

Gražių eksponatų, — ir gintaro, ir juostų, ir medžio dirbinių, ir tautinių drabužių, — buvo labai daug. Tuo tarpu, atrodo, kad pats svarbiausias, vienintelis rinkinėlį jų tarpe, buvo mažiau pastebėtas. Tai buvo vienoje pašalėje prisiglaudęs stalielis, pirmu įspūdžiu su nelabai efektingais eksponatais: pora rankdarbių, aiškiai suvinėtų sugrūbusios rankos, aptriusi

Dievdirbio Adomo Trumpio (gim. 1845 m. Klovainiuose, mirusio Brazilijoje) medžio drožiniai iš Kryžiaus kelių šventųjų grupės. Kopytėlė Daumanto Cibo. (iš Br. Kvickio rinkinio)

medžio dėžutė. — gal siūlams bei adatoms sudėti, mažytis gabalėlis duonos, keptos Lietuvoje, "savo darbo" rožančius, seno rusiško vatinuko apiplyšusi dulkėta rankovė ir po stiklu įremitas kažkoks liudijimas, surašytas ne lietuvių kalba, jame nedidelė, suvargusio veido moters fotografija. Daugelis to staliuko visai nepastebėjo, o pastebėję, — ypač jaunesnieji tų eksponatų esmės, o tuo labiau ano "liudijimo" turinio ir prasmės, ir nesuprato. Iš tikrųjų tas "liudijimas" — tai pirmutinis viešai parodytas šios rūšies nepaprastos svarbos originalus dokumentas.

Tai kruvina ašara lietuvių suvalkietės ūkininkės (jau mirusios), dešimtį metų išbuvusios, II-jo pasaulinio karo audrai pražūsus pro Lietuvą, rusų koncentracijos stovykloje. Tai gyvas liudijimas jūros asarų, kraujo duoklės, kurią Lietuva. mūsų palikta, sumokėjo už savo norą likti lietuviška Lietuva.

Dokumentas, ant specialaus blanko, surašytas rusų kalba. Jo antraštė sako: "Neatstoja pažymėjimo leidimui apsigyventi, o prarastas nėra pakeičiamas". Pažymėjimas išduotas 1954 m. gruodžio mėn. 18 d. SSSR Vidaus reikalų ministerijos UD 4 skyr. (bet kokioje vietoje — nepažymėta). "N. N., tokių tai gimimo metų Lietuvos SSR NKVD karinių dalinių karo tribunolo 1945 m. kovo mėn. ... d. NUTEISTOS pagal RSFSR (!) BK par 58. pkt. 1 a laisvės atėmimu dešimčiai metų su teisų atėmimu trims metams, PAZY-MINT, kad jina atliko bausmę (būdama) kalnimo vietoje iki 1954 m. gruodžio 18 d. ir atkalėjusi bausmės terminą 1954 m. gruodžio mėn. 18 d. buvo paleista ir vyksta (apsigyventi) savo pasirinkto vieton, ... mieste LTSS". Tą pažymėjimą pasirašė "Stovyklos viršininkas (-) Neskreba ir Skyriaus viršininkas (-) Ovéarenko". Su tuo liudijimu, aišku, ji grįžo į Lietuvą.

Dokumente nurodytas RSFSR Baudžiamojo Kodekso 58-jo paragrafo 1 a skyrius skamba šitaip: "Tėvynės išdavimas, t. y. veiksmai atlikti SSSR piliečių, pakenkiant SSSR karinei galiai ir josios valstybinei nepriklausomybei ar josios teritoriniam neličiamumui, kaip antai: šnipinėjimas, karinės ar valstybinės paslapties išdavimas, perėjimas į priešų pusę, bėgimas ar persikidimas į užsienį, — baudžiami aukščiausiąja bausme — sušaudymu, su viso turto konfiskavimu, o prie lengvinančių

aplinkybių, — laisvės atėmimu dešimčiai metų, drauge su viso turto konfiskavimu." Atseit, tos ūkininkės atžvilgiu buvo kažkoks švelninančios aplinkybės, nes ją NUBAUDĖ TIK dešimčiai metų.

Tas "tribunolas" tos ūkininkės aišku, nematė ir neaiškino jai primesto kaltinimo pamatutum (ją pakaltino rėmus partizanais, nes... tuoj po karo, buvo kažkur rasti ginklai, suvytioti į seną antklodę, nuo seno gulėjusią tos ūkininkės kluone, kuri, tai ūkininkei visai nežinant, kažkieno buvo panaudota apvyniojimui ginklų, prieš juos užkasant į žemę).

Josios kalėjimo stovyklos skurdas ryškiai matyti iš aptriusios dėžutės ir vatinuko rankovės. O ką ji toji ūkininke, išgyveno suimta, kamantinėta, išgubenta į kalnimo vietą ir ten įkinkyta į sunkų fizinį darbą, tai ji tik viena težinojusi.

Būdinga ir tai, kad nors tame rašte pažymėta, jog ji buvo nuteista LTSS NKVD karinių dalinių tribunolo, bet "remiantis" ne kokiu LTSS kodeksu, o RSFSR, t. y. Rusijos "respublikos" kodeksu. Berods 1940. VIII. 3 tas "kodeksas" rusų buvo įvestas Lietuvoje. Rusijoje jis buvo priimtas 1926 metais. To RSFSR kodekso taikymas Lietuvoje geriausiai pasako, kas 1940 m. birželio 15 d. užvaldė Lietuvą. Jau vien tas sugretinimas rodo, kad tie "tribunolai" bei jų "sprendimai" buvo tuščia fikcija, už kurios slėpėsi rusų okupanto smurtas, prievarta. Jo jėgos "tvarka". Juk joks paminėto RSFSR kodekso straipsnio nuostatas, tos ūkininkės atžvilgiu, jokiam civilizuotame krašte negalėjo būti pritaikytas.

Žinoma, pastarieji eksponatai tarp saulėto gintaro, įmantrių medžio drožinių, spalvingų audinių bei tautinių drabužių atrodė primityviai ir žiūrovų akių netraukė. Jie nebuvo sukurę nei grožio išreikšti, nei kokiām tos ūkininkės sumanumui pavaizduoti, nes juos sukūrė žiauri okupuotos Lietuvos tikrovė. Vis dėlto, nors ir nuoslojioje, nepastebimoje vietoje ir be reikiamų paaiškinimų, tie eksponatai šiam rinkinių parodyme buvo patys SVARBIAUSI. Reikėjo tik tą pažymėjimą padidinti nufotografuoti ir pateikti to teksto vertimą, pridėdant reikiamus paaiškinimus.

Suglaudus to lietuviškų rinkinių parodymo įspūdžius, neabejotinai, kad mūsų išeiviai savo namuose turi labai daug ir laisvų gražių ir lietuvių širdžiai

Vlado Pūtvio-Putvinskio gyvenimas ir raštai

PETRAS SVILIUS

Lietuvos Šaulių sąjunga išeivijoje išleido Šaulių sąjungos ikūrėjo Vlado Pūtvio - Putvinskio biografiją ir jo raštus vienoje knygoje, kurią sudaro trys tomai, pirmajame rašoma apie Pūtvio gyvenimą gi kitus du toms sudaro Pūtvio raštai, kurie perspausdinti iš dar nepublikuotų jo Lietuvoje išleistų Pūtvio raštų, tai tikrai tų raštų antroji laida. Knyga išleista 1973 m., minint 100 metų sukaktį nuo V. Pūtvio - Putvinskio gimimo, tačiau knyga tik dabar labiau paskleista visuomenėje, vyksta jos pristatymai. Ji spaudoje dar nedaug terminėta, o vis dėlto tai savo užmoju ir turiniu vertas dėmesio darbas.

Biografija ir atsiminimai turi 388 psl., pirmasis ir antrasis tomai per 600 psl., taigi visa knyga daugiau tūkstančio puslapių. Tai jau tikrai didelis Šaulių sąjungos ikūrėjo ir visos Šaulių sąjungos atžymėjimas. Ši milžiniška darba redagavo ir jo išleidimą organizavo gan nemažas štabas. Pirmąjį tomą "Vladas Putvinskis - Pūtvis, gyvenimas ir jo raštai" redagavo Aleksandras Marcinkevičius — Mantautas, viceredaktorius Vaidevutis Andrius Mantautas, redakcijos talkininkai Sofija Putvytė Mantautienė, ir Emilija Putvytė, Šaulių sąjungos leidinių įgaliotinis — Vladas Išganaitis, knygos administratoriai — Petras Padvaikis ir Stasė Cecevičienė; knygos korektūrą žiūrėjo Alfars Valatkaitis.

Putvinskio biografija jau buvo paruošta laisvoje Lietuvoje, net dalis jos buvo jau išspausdinta, tačiau, užėjus bolševikams, leidinys buvo sunaikintas ir jos autorius Marcinkevičius — Mantautas ją išeivijoje turėjo iš naujo atkurti. Reikia manyti, kad atkūrimas bus išėjęs į naudą, nes biografijos autorius galėjo pasinaudoti kitų raštais ir taip papildyti neišspausdintą pirmąją laidą. Biografija ne tik įdomi, kaip vaizduojanti patį Šaulių sąjungos ikūrėją, bet ir atskleidžianti daugybę istorinių momentų, kartais smulkmenišku, bet labai įdomiu. Iš tos biografijos galima matyti pirmojo Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečio kariuomenės, visuomenės ir šaulių organizacijos santykius, požiūrį į vieną ir kitą dalyką, įvairų tautos nu-

brangių kūrinių ar net puikių rinkinių, kurių vien Chicagoje turi šimtai žmonių. Neabejotinai, kad net didelio masto lietuvių liaudies kūrybos dirbinių, audinių, gintaro parodas surengti būtų visai įmanoma. Ateityje galima būtų, suskolinus tuos pačius ar panašius eksponatus ir juos dalykiškai ir meniškai sugrupavus, tokias parodas rengti sistematiškai. Vien Chicagoje turimų gintaro, medžio drožinių, juostų, audinių, tautinių drabužių eksponatais tokioje parodoje galima būtų užpildyti ne tik tą vieną apatinę Jaunimo centro salę, bet visas namų patalpas!

Reikia tik pasitikėjimo savo jėgomis ir ryžto, visą užmojų sujungiant su menišku ir gerai apgalvotu tokios parodos apipavidalinimu. Reikėtų parengti ir gerai komentuoatą katalogą. Žinoma, tai nebūtų vien poros žmonių darbas. Tai būtų mūsų menininkų uždavinys. Mūsų esama daug nagingų medžio drožėjų. Tokios parodos ir visuomenei ir net drožėjams būtų gera mokykla. LB apylinkių ir aukštesnio lygio valdyboms tai būtų prasmingas darbas, o mūsų menininkams suartėjimas su lietuvišku mece.

Gediminas Galva, ekonomistas, politinių temų publicistas, vienas pagrindinių šios srities bendradarbių "Drauge". Jam šių metų kovo mėn. 3 d. sueina 70 metų amžiaus. (Žiūr. kultūrinę kroniką). Portretas tapytas Adomo Varno

siteikimą vienu ar kitu politiniu atveju. Biografija atskleidžia ir daugelį įvairių smulkmenų ligi nepriklausomybės atgavimo, ir kai kas čia galės rasti įdomios vienam ar kitam studijiniam darbu medžiagos.

Tos tūkstantpuslapinės knygos bent 600 puslapių užima paties Pūtvio raštų du tomus. Pirmajame tome, leistame Kaune 1933 m., sudėta autoriaus ideologiniai ir publicistiniai straipsniai. Čia yra labai daug straipsnių, kadaise spausdintų Šaulių žurnale "Trimite", bet taip pat yra ir niekur nespausdintų raštų. Be abejo, daugelis tų straipsnių gal nebėra šiandien aktualūs, tačiau ir jie labai įdomu paskaityti, nes pamatome, kokie rūpesčiai tada slėgė Lietuvą ir šaulius. Pvz. keldamas Šaulių sąjungos reikšmę, autorius parašė straipsnį "Ne vien tik kardu gimsi tėvynė". Tokie ir panašūs straipsniai kaip tik įdomūs dabar, kai jokios kalbos nebėra apie fizinės jėgos ir ginklo pavartojimą.

Trečiajam tome, kuris išleistas 1934 m. Kaune, yra sudėti VI. Pūtvio grožiniai ir filosofiniai raštai. Čia randame ilgesnių ir trumpesnių apsakymų, net vaizdinėlių "Girių karalius" ir atfo-

nuotraumų. Knygoje labai gausu vardų, todėl būtų labai gerai, kad būtų pasistengta knygos gale skaitytojui pateikti vardyną.

VI. Pūtvio filosofiją leidinyje aptaria Vaidevutis Andrius Mantautas, vienoj vietoj pabrėždamas: "Pati žiauriausioji, sunkiausiaji ir reikšmingiausiaji žmonijos kūrybos kova yra kultūrinė kova, kuri reiškiasi per tautą".

Knygą išleido Lietuvos šaulių sąjunga tretyje, spausdino Vi. Vi spausdė. Kaina \$12.50, gaudama ir "Drauge".

GELBĖKIME TIKINTIESIEMS LIETUVOJE

KIEKVIENAM LIETUVIUI GAVENIOS LAIKE
dera paklausti save, ar esu lojalus
LIETUVOS KATALIKŲ REIKALAMS.

Jiems reikalinga mūsų kiekvieno pagalba. Atlikime šią pareigą kiekvienas savo
auka per Lietuvos Katalikų Religijai Šalpa.

Savo aukas siųskite: LITHUANIAN CATHOLIC RELIGIOUS AID,

64-09 56 Rd., Maspeth, N. Y. 11378
LKRS Valdyba
Vysk. Vincentas Brizgys, pirm.

Siunčiu savo auką

Persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje paremti \$ _____

Parašas _____

Adresas _____

PRANEŠIMAS TAUPLYKITE DABAR

UZ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 3/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/4% — 1 metų su \$1,000, minimum.
SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.I.C.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADĖJUS NAUJĄ
taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal
pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įdė-
jus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEK-
VIENAM ŽYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI

**Saint
Anthony
Savings**

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650 PHONE 636-6330
Joseph F. Gribskus, Vedėjas

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed

Kultūrinė kronika

NEUŠLANTIS LAIKRAŠTININKAS

Gediminas Galva paskutiniu laikotarpiu reiškiasi kaip sėkmingas, nenulstantis laikraštinninkas, reguliariai savo aktualiais straipsniais lankas "Draugo" skaitytojus. Šiemet jį turime ypach prisiminti, nes kovo 3 d. sulaukia 70 m. amžiaus. Yra gimęs 1905 m. Ziconių k. Vabalninko valsčiuje, Biržų apskr., iš kur turime visą eilę stiprių rašytojų ir laikraštinninkų, kaip Balys Sruoga, K. Žitkus, A. Baronas, Leonardas Žitkevičius, V. Būtenas ir kiti.

G. Galva išėjęs Biržų gimnaziją, 1929 m. baigė Vyt. D. universitete ekonomijos studijas, kurias dar gilino Romoje, Genevoje, Paryžiuje, Berlyne, Kiely. Buvo pakviestas įvairioms atsakingoms pareigoms: Žemės ūkio m. jos patarėjas, Finansų m. jos ūkio konjunktūros skyriaus viršininkas, Rytų leidyklos direktorius, Statistikos tarybos narys, Prekybos instituto dėstytojas, Biržų burmistras, Valstybės taupomųjų kasų valdytojas Vokiečių areštui.

Pasiekęs JAV, Sheil institute dėstė Europos ūkį ir kitus dalykus, Europos naujybes vadovavo lietuviškam radijo skyriui. Dėstė Roosevelt universitete Chicagoje. Labai gausiai bendradarbiavo žurnaluose ir laikraščiuose Lietuvoje, Vokietijoje ir JAV-se. Dabar gyvena Ciceroje, šalia Chicago.

BIRUTEI PŪKELEVIČIŲ ŠIANDIEN IŠTEIKIAMA PREMIJA CHICAGOJE

Literatūrinė valandėlė rengiama šiandien (kovo 1 d.) Lietuvos tautinio namuose, Chicagoje.

je. Programą atliks rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė. Šia proga "Dirvos" novelės konkurso mėcenatas Simas Kašeliūnas Birutei Pūkelevičiūtei įteiks 500 dol. "Dirvos" premiją už jos novelę "Kaip Arvis išėjo į žmones". Pradžią 7 val. vak.

VINCAS MYKOLAITIS-PUTINAS JAUNIMO CENTRO KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Ateinančios savaitės penktadienį (kovo 7 d.) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje Kazys Bradūnas kalbės tema "Vincas Mykolaitis — Putinas gyvenime, kūryboje ir plokštelėse". Prelegentas pasidalins su vakarotojais išspūdziais iš savo gyvenimo kontaktų su Putinu, išskels būdinguosius jo knygų bruožus ir sudarys progą išgirsti patį Putiną, skaitantį savo kūrybą. Vakaronę rengia ateitininkai sendraugiai ir kviečia visus.

RELIGINĖS KŪRYBOS POPIETĖ JAUNIMO CENTRO DIDŽIOJOJ SALEJ

Gavėnio meto proga Jaunimo centras Chicagoje kovo 16 d. (sekmadienį) 4 val. popiet didžiojoje saleje rengia religinės kūrybos popietę. Muzikine, žodine, balsine ir kt. programa atliks mūsų aktoriai, solistai, instrumentalistai, šokėjai. Bus pateiktas mūsų ir garsų pasaulinių autorių įvairiausių kūryba. Tai sveikintinas naujas Jaunimo centro užmojis — Gavėnios metu surengti šventiniams išskirtinę religinės kūrybos popietę.

LAIMA RASTENTYČĖ CHICAGOS AMERIKIEČIŲ TEATRE

Chicago lietuvių scenai ne kartą talkinusi aktorė Laima

Algimantas Mackus (mirus 1964 m.) ir Dalia Juknevičiūtė 1958 m. "Margušio" radijo programoje, atliekant "Pelių žiburėlio" literatūrinę valandėlę. Dalia Juknevičiūtė-Simoliūnienė (buvusi žuvusio poeto A. Mackaus žmona) mirė š. m. vasario 25 d. Detroite. Vėlonė buvo baigusi Chicago menų institutą. Gavusi stipendiją, gilinimo meno studijas Europoje. Taipgi studijavo ir baigė Goodman dramos mokyklą Chicagoje. Yra dalyvavusi Goodman teatre statyvuose veikaluose, taip pat ir kituose miesto dramos teatrų spektakliuose. 1967 m. sureizavo K. Ostrausko "Pypkę" New York'e. Mėgo dirbti su garsiais mūsų amžinųjų lietuvių operos ir operos žvaigždžių, kaip Ostrausko "Kvarteta". Paskutinis režisūrinis darbas: 1972 m. gruodžio mėn. Balio Sruogos 25-čio spektaklis Chicagoje, kuriame atliko vaidmenį ir akt. H. Kačinskas. D. Juknevičiūtė-Simoliūnienė buvo ilgametė "Pelių žiburėlio" redakcinio kolektyvo narė.

Rastentytė — Lapinskienė sėkmingai reiškiasi ir amerikiečių teatrinėje pasaulyje. Šiuo metu ji vaidina Old Town Players teatre "After the Rain" pastatyme. Ta proga dienaščiui Chicago Sun-Times vasario 23 dienos sekmadieninėje laidoje išdėjo spektaklio momento nuotrauką su Laima Rastentyte ir Barbara Steele.

J. ANOUILH "MEDĖJA" PASTATYTA VILNIUJE

Vilniaus teatrinę gyvenimą šiuo metu gerokai pagyvino vieno žymiausių dabarties prancūzų dramaturgo J. Anouilh (g. 1910) veikalų pastatymas Jaunimo teatre. Vilniečiams buvo proga pamatyti J. Anouilh pasaulyje plačiai žinoma pjesę "Medėja".

Suprantama, visur ant socialistinio realizmo tempiamiems aktoriams egzistencialistinė ir daugiashuoksnė prancūzų kūryba buvo nelengvas uždavinys. Tai matyti ir iš Audronės Girdžiūskaitės spektaklio recenzijos (Literatūra ir menas, 1975.II.15), nors, kaip naujovę, ir pasidžiaugiama.

"Mūsų aktoriai, dažniausiai vaidinaty paprastesnius veikalus (netoli teneziančius nuo buities ir kasdieninės gyvenimiskos tiesos), susidūrė su didinga Z. Anujo dramos forma, kur aistrų polėkis, įtampa ir minties apibendrinimas prašoka kadienybės ribas, kur veikalo kalba apvalyta ir tobula, iš pradžių sutrinka. Ir tik didelis darbas, atsikratant vaidybos šampū, įgalina maksimaliai sukaupti sceninį dėmesį, pasiekti tą laisvumą, be kurio neįmanoma įkvėpta kūryba.

"Aktorai, vaidinantys "Medėją" (ar kitas panašias pjeses), visą laiką turėtų išlaikyti idealią pusiausvyrą tarp temos bei personažų didybės ir nūdienės jų charakterių interpretacijos. Aišku, tai sunku, nes visą laiką gresia pavojus nuslysti ligi patetiško deklamavimo. Jaunimiečiams to pavojus sėkmingai pavyko išvengti. Kartais Z. Anujo proza spektaklyje suskamba kaip poezija. Tai aktorių nuopelnas — jie sugebėjo perteikti savitą ritmiką, pakilumą, metaforiškumą."

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7253
RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJŲ APARATŲ.
SPALVOTOS TELEVIJŲ APARATAI

Philomena sako:

- KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOŠIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGŲ 5.25%
\$1,000 įdėtas vieniems metams duos 6.5%
\$5,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$5,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

PEDAGOGINIAME LITUANISTIKOS INSTITUTE

Pedagonis lituanistikos institutą Chicagoje šiuo metu lanko I kurse 18 studentų, II-9, III —8, viso 35.

Einami šie dalykai: Lietuvių kultūros istorija — dėsto A. Dumbrienė, žurnalistiką — kun. J. Prunskis, lietuvių liaudies pasaulėjauta — S. Petersonienė, bendrinės lietuvių kalbos kursas — A. Dundulis, lietuvių kalbos pratybos — kun. J. Vaišnys, S. J. lietuvių literatūra — St. Petersonienė, pasaulio lietuvių istorija ir pasaulio lietuvių bendruomenė — V. Narutis, lietuvių k. dėstymo metodika — A. Dundulis, bendrinės liet. k. kursas (rašiniai ir vertimai) — kun. J. Vaišnys, naujausioji lietuvių literatūra — S. Petersonienė.

Paskaitos būna šeštadieniais 9-1 val. Institutui vadovauja rektorius dr. P. Jonikas, direktorius A. Dundulis.

PAVOJUS MENO PAMINKLUI

Meksikos miesto katedra, statyta prieš 25 šimtmečio, būdama minkštoje vietoje, smunka gilyn. Architektai skelbia, kad,

jeigu tas masyvus pastatas nebus tuojau gelbstimas, katedra gali už kokių 20 metų apvirsti ir tapti tik griuvėsių krūva.

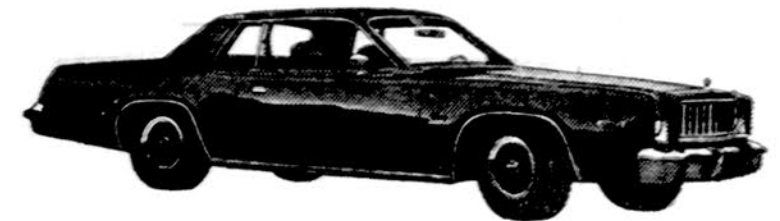
— Operacija gali pakeisti visą nosies išvaizdą, tik negali pakeisti, kad ji nesikištų į kitų reikalus.

ĮSIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

CHRYSLER CORDOBA
1975 m. Sportinis, ekonomiškas
2 durų Hardtop

PLYMOUTH FURY — Sport. 2 durų Hardtop, 6 cilindrių

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00.
Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

TRYNS MODERNIŠKOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6872

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIGNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

Tel. OLYmpic 2-1003

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1975 METAIS

American Travel Service Bureau šiais metais yra suorganizavęs 11 grupių kelionių į Lietuvą.

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS!

5 DIENOS LIETUVOJE (1 diena Kaune)

Kiekvieną Grupę Lydės Prityręs Kelionių Vadovas

#1 — Gegužės 26 d. — birželio 10 d.	IS NEW YORKO — \$ 979.00
IS CHICAGOS — \$1098.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 5 naktys Talline, 2 naktys Maskvoje.	
#2 — Birželio 8 d. — birželio 23 d.	IS NEW YORKO — \$1135.00
IS CHICAGOS — \$1254.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 2 naktys Maskvoje, 6 naktys Romoje.	
#3 — Birželio 23 d. — liepos 8 d.	IS NEW YORKO — \$1126.00
IS CHICAGOS — \$1245.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 4 naktys Talline, 3 naktys Leningrade.	
#4 — Liepos 6 d. — liepos 21 d.	IS CHICAGOS — \$1280.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 1 naktis Maskvoje, 7 naktys Romoje.	
#5 — Liepos 14 d. — liepos 29 d.	IS NEW YORKO — \$1135.00
IS CHICAGOS — \$1254.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 5 naktys Talline, 2 naktys Maskvoje.	
#6 — Liepos 27 d. — rugpjūčio 11 d.	IS NEW YORKO — \$1150.00
IS CHICAGOS — \$1269.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 1 naktis Maskvoje, 6 naktys Romoje.	
#7 — Rugpjūčio 4 d. — rugpjūčio 19 d.	IS NEW YORKO — \$1135.00
IS CHICAGOS — \$1254.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Talline, 4 naktys Leningrade.	
#8 — Rugpjūčio 18 d. — rugsėjo 1 d.	IS NEW YORKO — \$1150.00
IS CHICAGOS — \$1269.00
1 naktis Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 2 naktys Maskvoje, 6 naktys Romoje.	
#9 — Rugsėjo 1 d. — rugsėjo 16 d.	IS CHICAGOS — \$1098.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 4 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.	
#10 — Spalio 1 d. — spalio 15 d.	IS NEW YORKO — \$ 929.00
IS CHICAGOS — \$1048.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.	
#11 — Gruodžio 19 d. — sausio 3 d. — Kainos bus paskelbtos vėliau.	
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 4 naktys Maskvoje.	

Dėl informacijų skambinkite arba rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9737

Norintiems atsikviesti giminės iš Lietuvos padarome reikalaujamas išskvieto dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame lėktuvų bilietus — be jokio papildomo mokesčio.

AIR FARES AND CONTENTS OF THIS ANNOUNCEMENT ARE SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

REDAGUOJA DR. S. ALJONAS

SVARBU NEPRARASTI KOVOS DVASIOS

Sunkūs yra laikai, darbų kiek kitaip pagerinti, negalima dėl to pykti.

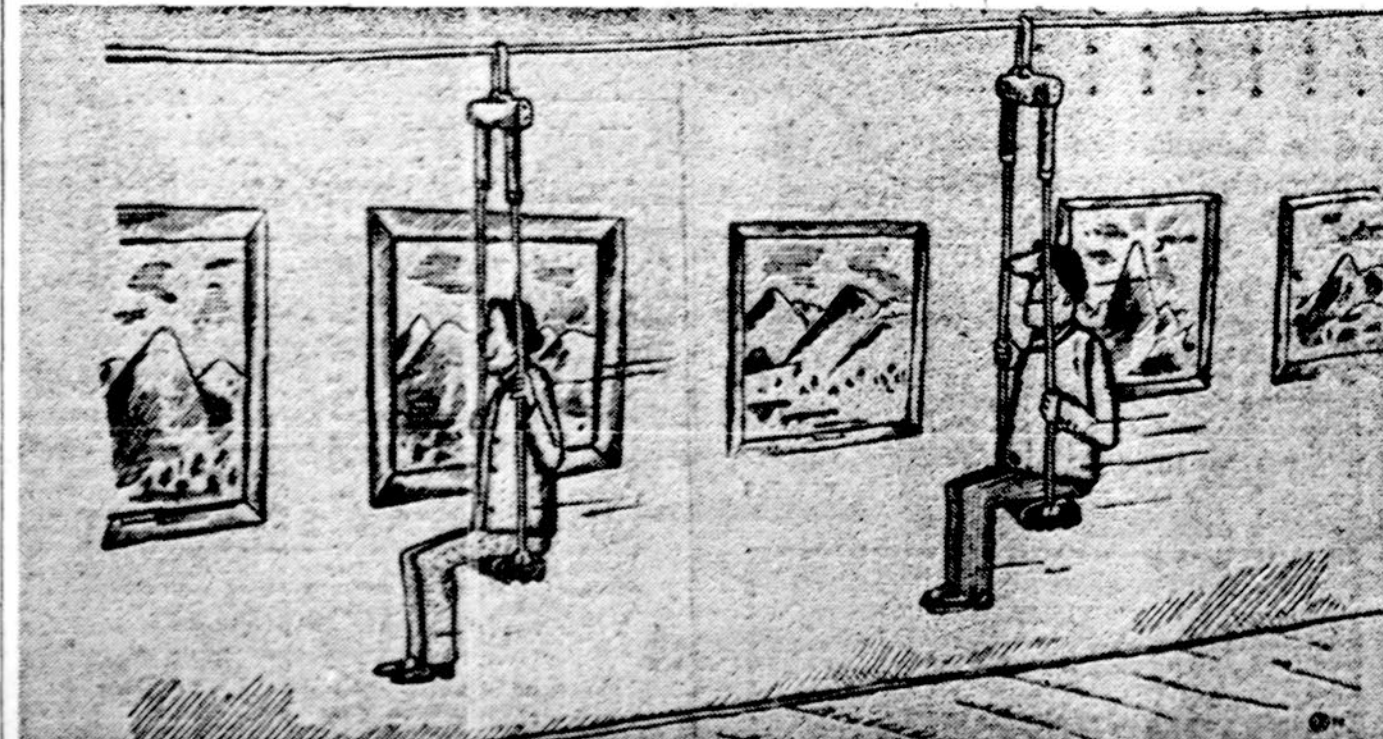
Kai kas mėgsta operuoti tokiais atsilikusiais terminais, kaip artimo meilė, tolerancija, pakanta ir panašiai. Bet tai kenksmingi žodžiai, ir malonu, kad lietuviai stengiasi jų nesilaikyti. Visų mūsų pareiga ieškoti priešu, išskirti, koks kitas kaltas ir koks tu geras, kalbėti apie kito nusikaltimus darbus ir tavo dovybes, kad žodžiu sakant, ginti tiesą. Tada išsivysto nuostabūs kautyniniai polėkiai užima daug vietos laikraščiuose, kas daug idomiau skaityti, negu kokie ten įvykių aprašymai. Skaityti, kad vaidino, suruošė, koncertavo, šoko, laisvą amerikiečių spaudoj par-

Sakysime, jeigu jau susiginčija kas nors dėl veiklos, dėl pirminkystės, dėl klubo nuostatų, dėl kokių aukų, tai reikia jiems ir leisti ginčytis, nes bet kokia taika reikšia miegą, stačiai lietuviškos veiklos apsilpimą, tiesiog kenksmingas nuotakas. Išvaizduokite, visa išveiškoji, didžiulis darbas save įprasminti turinti išveišija miegą, kaip koks senas prie televizijos. Tiesiog skaudu ir kalbėti, taip yra kenksmingos mintys apie kokias ten taikas.

Pasitaiko įvairių asmenų, kurie būtinai sako, jog reikia taikytis, reikia sugyventi, reikia ginti tiesą. Bet jei imiesi ginti tiesą, tai pirmoje eilėje ir kyla karas. Kaip tu apginsi tiesą nekariavęs, o dažnas dėl tiesos pasiryžęs ir žmogų užmušti. Sakysime, naujieji bėgliai iš paverptos Lietuvos nuolat kartoja, kad mums reikia vienybės. Bet nereikia jiems tikėti, tikriausiai jie kokie agentai, atsiusti, įtikinti, kad nustotume kovoti ir taip kovos dvasia prarastume. Jie nori, kad mes liktume lėpšėmis, nesugebą muštis. Komunistų nesuprasi, jie viską moka padaryti, jie nori ir mus sutafkyti, kad mes, būdami taikūs, taptume visai nekovingais miegaliais.

Tačiau tenka pasidžiaugti, kad kovotojų netrūksta. Džiugu, kad tos kovos vyksta ir kovotojai laikosi, malonu konstatuoti, kad juo kietesnė galva, juo geriau atsilauko prieš įvairius smūgius ir to negalima ignoruoti. Yra teigiančiųjų, kad reikia kovoti tik už teisybę. Suprantamas dalykas, todėl malonu konstatuoti, kad tos neteisybės niekur nėra, visur yra tik teisybė. Malonu, kad kovotojų už neteisybę lietuvių tarpe visai nėra.

Žinoma, kovos būdų yra įvairių. Kartais reikia kovoti, neinant į jokias valdybas, o kartais iš jų išeinant, o kartais nenorint iš jų pasitraukti. Reikia džiaugtis, kad kiekvienas kovotojas suranda originalų būdą savo strategijai vesti. V. Kudirką parašė himną, kuriame yra Lietuva ir lietuviams kenksmingi posmai — Vienybė težiūdi. Juk išvaizduokime, kas įvyktu, jeigu ta vienybė žydetu. Tada visi toje žydinčioj pievoj ilsėtusi, o kas gi kovoti. Manytume, kad tuos posmus reikėtų pakeisti. Veiksnių konferencija tuos posmus galėtų moderuoti, kad ir, sakysim, giedodami "Kautynės težiūdi". Žinoma, jei kas norės ir

Čiurlionio galerijoje Chicagoj siūlant patobulinimus, būtų gerai įtaisyti judamas sėdynes, kad nereiktų varginti žmonių keliauti.

TAUPOS ŽMONĖS

Praejusiu metų kalėdinės kotelės, taupumo sumetimais, kaip kas sveikino ir su Gimimo diena 1975 m.

PIRMINKYSTĖS

Jaunas pirminkas senam pirminkui. Mes apmokame tautos palaidojimo išlaidas, o tamsa tik skubėk numirti. Ir tamsa bus patogiau ir visuomenės bus lengviau. Sakys kiekvienas: Seniena iš ratų ir ratams lengviau.

J. Grauda, "Dirva"

ZAVINGAS PASISAKYMAS

"Pakeitimas vasario 16-tos minėjimui į balius taip pat pritrauktų visą eilę lietuvių, kurie randa laiko tik tai eiti į balius ir neišstengia eiti į kitus parengimus. Ar politikieriams nebus linksmiau jei jie gautų skaniai pavalgyti? Ar paskaitininkų kalbos ir sveikinimai nebus mažiau nuobodūs jei klausytojas bus truputį išgėręs? Ko gero ar paskaitininkai net trumpiau kalbės, jei žinos, kad vakarienė gali atšalti ar bus mažiau laiko pašokti".

Saulius Girnius

NE KUGELIS, BET STEIKAS

"Kas gi nežino, kad "steikas", ypač reto kepimo, yra karališkas patiekalas. Ir ne tik energijos krizės laikais".

Dr. A. Mustelkis

"Per savo kultūrinį tautišumą, prisidengę tautiniu slėniu, mes leidomės išprievartauti".

V. K. Vilkaitis

"Mūsų Pastogė"

— Vienas vyras savo žmoną rado visai nuoga, stipriai įmigusią sodo medyje.

"Naujienos" sausio 24 d.

— Jei prieš pusryčius juokdesi, tai prieš vakarienę verkisi.

"Cicero Life"

— Gydytojai ir mokslininkai sutinka, kad alkoholis nėra nesusveika, tik reikia žinoti kaip gerti. Daugelis žmonių gerdami ir žinodami, kaip gerti neįsigauna sažinės graužimo.

"Mūsų Pastogė"

BALIUS AUSTRALIJOJ

"Tik kai keliolikos muzikantų orkestras, spalvingiems prožektoriams ribuliuojant salėje, užgroja pasiutpolkę, geriau nesirodyk savo sustyruotais sanariais, nebesurankiosi išbarstytų kaulų".

Dr. G. Valančius

MUSŲ KURORTAS

Kelios rusės, važiuodamos į Palangą, šnekojo: mūsų kurortas Palanga būtų neblogas, bet kad lietuvių ten per daug. Naš kurort Palanga byl by choroš, no litovoev tam sliškom mnogo.

L. Dambriūnas

ISPODINGA KULTORINĖ VAKARONĖ

Kultūrinė vakaronė, Cleve-lande, kur buvo alaus, sūrio ir žirnių, kaip rašo "Dirva", 40 kalbėtojų palietė 30 skirtingų temų. Tarp jų buvo pastatytas klausimas: "Kas būtų buvę jeigu Vytautas būtų rašęs knygas?" ir kas galėtų teigti, kad alus su sūriu nėra pozityvūs kultūrai aktualinti veiksniai.

NEBUTINA

Jūratės kryželis, kuris, jai besiglamonėjant apsisuko ir dabar kabo nebe ant krūtinės, bet ant nugaros.

— Ar tu nenori išsimaudyti? Išsimaudyti. — Jūratė labai nustebusi. Kaip aš galiu madytis? Aš neturiu kostiumo.

— Bet, Jūratė, argi tai būtina?

B. Pūkelevičiūtė

"Kaip Arvis išėjo į žmones"

KOMJAUNUOLĖ IR PARŠAI

Amerikos lietuvių komunistų laikraštis "Laisvė" sausio 24 d. išsidėjo iš okupuotos Lietuvos totkį žinią: "Jurbarko rajono Mičiurino vaismedžių medelyno kaulių farmoje, sėkmingai darbuojasi komjaunuolė Danutė Serapinaite, kuri praejusiu metų išpareigojimus žymiai viršijo — iš kiekvienos paršavedės gavo ir išaugino po 19 paršelių. Šiems metams ji prisimė dar didesnius išpareigojimus".

MESKERIOJANT

Vyras su labai įtemptu dėmesiu žiūrėjo į tik ką išrinktą meškeriojotų gražuolę.

— Ar tu mane nori iškeisti ant tos meškeriojotų baidyklės — paklausė žmona?

— Ne, ne. Aš tavęs nemahysiu į ją, bet laikysiu atsargine.

SUSIRŪPINIMAS

Moteris atėjo į grožio saloną, be susitarimo, prašė jai sušukuoti plaukus, esą labai svarbus įvykis — jos vyras gavo naują sekretorę.

"Prieš kiek laiko vienas šviesolis, pakviestas paskaityti paskaitą Vasario 16-sios proga, atsakė: "Prašau palaukti porą dienų, gal sugalvosiu pagrįstą atsisakyti".

Kun. J. Borevičius, iš pamokslų šv. Antano par. bažnyčioj Cicero, Ill.

Abi kailius pirkto, tačiau viena vistiek sugebėjo kitą naujesnė mada nustebinti.

NEKENKSMINGA KRONIKA

— Šimtas patarimų. Dr. Nancy Kester, New Yorko Universiteto Medicinos centro profesorė, sako, kad ji paklausė 100 gydytojų kaip jie gydyt skaudančią nugarą? Kiekvienas atsakė kitaip.

— Pasitikėjimas. Ant pinigų užrašyta, kad "In God We Trust". Pinigai laikomi bankuose. Ten niekas nekaltina apie Dievą. Bankų daug daugiau, nei Dievo namų. Ant pinigų turėtų būti parašyta, "In Money We Trust".

— Kova su svoriu. Gydytojas pacientui patarė būtinai numesti svorį. Pastarasis nuėjo pas kirpėją ir prašė sutrumpinti keletą svarų plaukus.

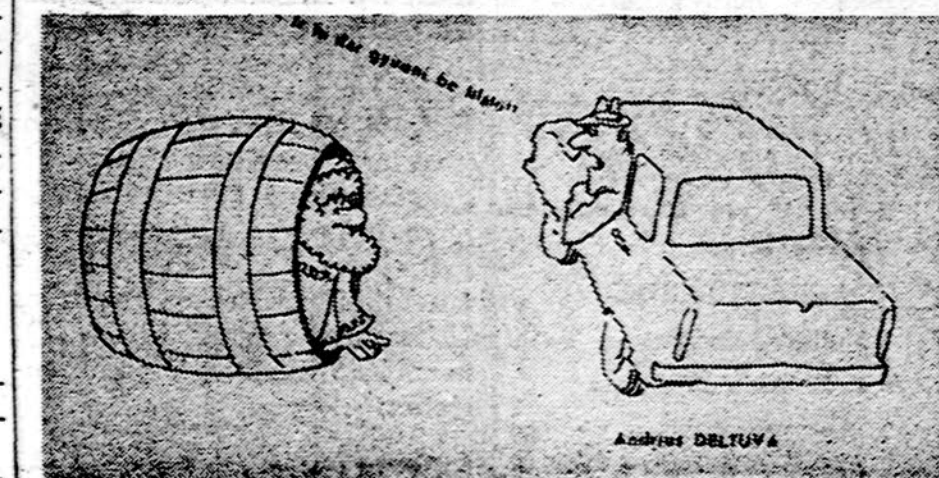
PRIEZASTIS TAIKAI

— Girdėjau, ruošiesi sugrįžti pas savo vyvą?

— Grįšiu. Negaliu pakęsti, kad jis be manęs laimingai gyvena.

— Ne tiek jūra nuskandina žmogų, kiek bala.

A. Solženicinas

Kas okupuotoj Lietuvoj nemoka spekuliuoti, verčiasi be blato, tas gyvena statinėj. Taip vaizduoja "Šluotoj" A. Deltuva

GERESNI SKANDALAI

Toronto "Star" kolumnistas Gary Lautens nugarė, kad Ottawos parlamentaras pasiskels patys sau algas 50 proc., subruzdų padaryti tyrinėjimą, norėdamas nustatyti, kas iš to mums — prastiems žmonėms — būtų gera, ir kas — bloga.

Mokesčių mokėtojai ir tai žiūrį su nepasitikėjimu, bet Ottawos spaudos sluoksniui su tokiais mokesčių mokėtojų teigimu visškai nesutinka. Girdi, tokie svačiojimai apie infliaciją, bloga apskaičiavimą tai tik prasimanymas, nes geriau apmokami parlamentaram reikšią geresnę valdžią.

Ligšioliniai Kanados politikai dėl savo mažųjų algų yra pilkiausios žmonelės pasaulio politikų forume. Ju skandalai — tik niekam verti niekėliai. Išvardinkit mūsikių skandalus, kurie būtų verti pasaulinio pripažinimo.

Esą, žinios apie sugedusius dešimtis milijonų kiaušinių priduriama ir supūdytų kiaušinių rūšis. Tai buvę su grade "A" kiaušiniiais.

— Bet kaip algų pasikeitimas pakeis tą padėtį? — klausė Lautens.

— Labai paprastai, — gautas atsakymas. — Tie, kurie dirba Parliament Hill įstaigose, niekad nėra apkaltinę savo politikų, nepasirodantių politinio masto skandalų dydžiuose.

MEILĖ CHICAGOJ

Net naujo švarko sagos Besimušant pabyra, O stato, štai, Chicagoj Mums Meilės eliksyrą.

Kai muštis ima noras, Visi į kova eina, Bet stato Pirmyn choras Gražiausią Meilės dainą.

Matysim — viskas mainos, Nuo skaudaus stiklo tyro, Ir skamba meilės dainos Nuo Meilės eliksyro.

Ir džiaugiasi kiekvienas, Ir pažiuos bus plačios, "Akiračius" "Naujienos" Mylės kaip save pačios.

Matysime — Stravinskias Su Railla melstis eina, Bendruomenei gi Altas Dainuoja meilės dainą.

Bažnyčioj ar saliuje Visi ims meilės dušą, Matysime — Vaičiūnas Iš meilės Velžą muša.

Visi bus vieno skonio, Menu džiaugsis susėdę, Galerijos Čiurlionio, Mtysim, eina "steady".

Iš karčiamos pro langus Giesmė aidės be krašto, "Tėvų nameliai brangūs" Gulės prie "Svento Rašto".

Kovingas mūsų būdas Nuo meilės keistis ima, Surengs gal ir Alvdas Rūkoriaus pagerbimą.

Mikas Mužikas

MINTYS PRAKALBOMS PAGERINTI

— Prometėjas atnešė į žemę ugnį, todėl dabar per metus Amerikoj gaisrai padaro bilijonus dol. nuostolių.

— Infliacija kada tu uždirbi 100 dolerių, o tavo žmona išleidžia 200 dolerių.

— Nėra lengva asilui įrodyti, kad jis elgiasi neprotingai.

— Malonumas tai kaip draudimas, juo esi senesnis, juo daugiau už tai moki.

— Jei žmonos žinotų ką sekretorės galvoja apie savo bosus, jos nustotų rūpintis.

— Visi turi šešėli, bet ne visi jį išreklamuoja.

— Dangaus aukštybės, marių gilybės virve neišmatuosi.

— Išmokyk, žmogau, akmenį plaukti.

— Tyliai skiriamės, nes garsiai tuokėmės.

— Vyras, kaip žuo, juo šeimoje trumpiau pririštas, juo piktesnis.

— Protu, kaip meilužė, nereikia girtis, nei skustis. Turi, neturi, tylėk.

— Tik per mažai ar per daug apmokami neskuba į darbą.

— Sau į nosį negali pabūduoti.

— Rinkos rinkos ir išsitrinko iš viso mėsos blyūdo versio uodegą.

— Negalask peilio, kol žuikis ant lauko.

— Kai kurie vyrai daug žino apie moteris, bet mažai — apie savo žmoną.

SKUNDAI IR DRAUGAI

— Aš manau, kad žmonės, nustoje savo pinigų ar turto, visada savo draugams skundžiasi.

— Hm, tu manai? Bet parodyk man žmogų, kuris, visko nustojes, draugų beturėtų!

VIETA RASTI SEKRETOREI

— Jau kuris laikas matau jus baseine. Ir vis darbo metu.

— O aš čia lankausi tarnybiniams reikalais, — ieškau direktoriui naujos sekretorės.

KAS LIKO

— Milanai, — supykęs sako tėvas savo sūniui, — ar tiesa, kad tu sulaužei visus žaislus, kuriuos aš tau padovanojau gimimo dienos proga!

— Ne, tėveli, liko plaktukas.

BLOGAS PAŠTAS

— Mūsų paštas dirba tiesiog šlykščiai, — skundžiasi vienas bičiulis kitam. — Išvaizduok, parašiau laiską net prieš aštuonias dienas, o šiandien suradau jį švarko kišenėje.

Dėdė Samas prie kasos ramiai pasiima savo dalį, ką tik bėpirtum.

KVEPALAI

— Jeigu man užrištų akis ir sustatytų šimtą moterų, aš pro jas visas praečiau ir tave atpažintin. Tu kvepi avietėmis.

B. Pūkelevičiūtė "Kaip Arvis išėjo į žmones"